

Doniyor kitobi — bir yuz oltmish ikkinchi

Rimning bashoratli vaqti: Vahiyni ochib berish

Jeff Pippenger

2024-03-27

Rim vahiya asos soladi, va Rim o'zining "vaqt"ida oshkor qilinadi. Bu Oq opa-singilning shunday bayonotidirki, unda u ayon bo'lgan narsa nimani anglatishi kerakligini ta'kidlaydi:

"Vahiy muhrlangan kitobdir, ammo u ayni paytda ochilgan kitob hamdir. U yer tarixining so'nggi kunlarida sodir bo'lishi kerak bo'lgan ajoyib voqealarni bayon etadi. Bu kitobning ta'limotlari aniqdir, sirli va tushunarsiz emas. Unda Doniyorda bo'lgani kabi ayni o'sha bashoratlar yo'nalishi davom ettiriladi. Xudo ba'zi bashoratlarni takrorlagan, shu orqali ularga alohida ahamiyat berilishi kerakligini ko'rsatgan. Rabbiy katta ahamiyatga ega bo'lmagan narsalarni takrorlamaydi." Manuscript Releases, 9-jild, 8.

"Rabbiy katta ahamiyatga ega bo'lmagan narsalarni takrorlamaydi", va Rim bilan bog'liq bo'lgan "zamonlar" qayta-qayta takrorlanadi. Rim bilan bog'liq "zamon"ni anglash "nihoyatda muhim", chunki aynan shu narsa vahiya asos soluvchi mavzu sifatida Rimni ochib beradi. Papalik hukmronligining ming ikki yuz oltmish yili Doniyor va Vahiy kitoblarida yetti marta bevosita tilga olinadi.

Va u Eng Oliy Zotga qarshi buyuk so'zlar aytur, va Eng Oliy Zotning azizlarini holdan toydirur, hamda zamonlar va qonunlarni o'zgartirishni o'ylab ko'rur; va ular bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqtgacha uning qo'liga topshirilur. Doniyor 7:25.

Va men daryo suvlari ustida turgan, zig'ir kiyimga burkangan kishini eshitdim; u o'ng qo'lini ham, chap qo'lini ham osmonga ko'tardi va abadiy yashovchi Zot bilan qasam ichib dedi: "Bu bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqt uchun bo'ladi; muqaddas xalqning qudratini sohib yuborish nihoyasiga yetgach, bu narsalarning hammasi tamom bo'ladi." Doniyor 12:7.

Ammo ma'baddan tashqaridagi hovlini tashlab qo'y, uni o'Ichama; chunki u g'ayriyahudiylarga berilgandir; va ular muqaddas shaharni qirq ikki oy oyoq osti qilurlar. Vahiy 11:2.

Va Men O'z ikki guvohimga qudrat beraman, va ular cho'pon kiyimiga burkanib, ming ikki yuz oltmish kun davomida bashorat qiladilar. Vahiy 11:3.

Va ayol sahroga qochib ketdi; u yerda uning uchun Xudo tomonidan tayyorlangan bir joy bor edi, toki u yerda uni ming ikki yuz oltmish kun boqsinar. Vahiy 12:6.

Va ayolga buyuk burgutning ikki qanoti berildi, toki u ilonning yuzidan panoh topib, sahroga, o'z joyiga uchib borsin; u yerda u bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqt davomida oziqlantiriladi. Vahiy 12:14.

Va unga katta-katta so'zlar va kufronlar so'zlaydigan og'iz berildi; hamda unga qirq ikki oy davom etish qudrati berildi. Vahiy 13:5.

Ushbu yettita bevosita ishora Rimning turli aniq bashoriy xususiyatlarini taqdim etadi. Aynan o'sha parchalarda Rim ochib beriladi. Opa Uayt qo'shimcha qilib, bu davrlar "uch yarim yil yoki 1260 kun" sifatida ham tasvirlanishini aytadi. Muqaddas Kitobda na "uch yarim yil", na "bir ming ikki yuz oltmish kun"ni topasiz. Opa Uayt shunchaki yettita ishoraning hisobini shunga muvofiq qo'llamoqda.

13-bobda (1–10-oyatlar) "qoplonga o'xshash" yana bir hayvon tasvirlanadi; unga ajdaho "o'z qudratini, o'z taxtini va ulug' hokimiyatini" berdi. Aksariyat protestantlar ishonganidek, bu ramz qadimgi Rim imperiyasi bir zamonlar egallab turgan qudrat, taxt va hokimiyatni o'z vorisligi bilan qabul qilgan papalikni ifodalaydi. Qoplonga o'xshash hayvon haqida shunday deyilgan: "Unga katta narsalar va kufrlar so'zlaydigan og'iz berildi... Va u Xudoga qarshi kufr aytish uchun, Uning nomiga, Uning maskaniga va osmonda yashovchilarga kufr aytish uchun og'zini ochdi. Va unga azizlar bilan urush qilish va ularni yengish ijozat etildi; hamda unga barcha qabilalar, tillar va xalqlar ustidan hokimiyat berildi." Doniyor 7 dagi kichik shox tavsifi bilan deyarli aynan bir xil bo'lgan bu bashorat, shubhasiz, papalikka ishora qiladi.

"Unga qirq ikki oy davom etish uchun hokimiyat berildi." Va payg'ambar deydi: "Men uning boshlaridan birini go'yo o'lim darajasida yaralangan holda ko'rdim." Va yana: "Kim asirlikka olib borsa, o'zi ham asirlikka ketadi; kim qilich bilan o'ldirsa, o'zi ham qilich bilan o'ldirilishi kerak." Qirq ikki oy — Doniyor 7 dagi "bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqt", ya'ni uch yarim yil yoki 1260 kun bilan aynandir; bu papalik hokimiyati Xudoning xalqini ezib kelishi kerak bo'lgan davrdir. Oldingi boblarda bayon etilganidek, bu davr milodiy 538-yilda papalikning ustunligi bilan boshlanib, 1798-yilda nihoyasiga yetdi. O'sha paytda papa fransuz qo'shini tomonidan asir qilindi, papalik hokimiyati o'zining o'limli yarasini oldi va bashorat amalga oshdi: "Kim asirlikka olib borsa, o'zi ham asirlikka ketadi." Buyuk kurash, 439.

Shuningdek, uch yarim yilni Rimni "oshkor qiladigan" "vaqt" deb hisoblash uchun ilhomlangan vakolat mavjud bo'lgan holda, Muqaddas Kitobdagi Rimga oid boshqa ishoralar ham yuzaga chiqadi.

Lekin sizlarga chinini aytaman: Ilyos kunlarida, osmon uch yil-u olti oy berk bo'lib, butun yurt bo'ylab qattiq ocharchilik bo'lgan paytda, Isroilda ko'p bevalar bor edi. Luqo 4:25.

Ilyosning uch yarim yili vaqtini Tiyyatira jamoatidagi papalik Rimining ramzi bo'lgan Izebel bilan bog'laydi.

Lekin senga qarshi bir necha narsam bor: sen o'zini payg'ambar ayol deb ataydigan o'sha Izebelni qo'yib yuboryapsan; u Mening qullarimni zino qilishga va butlarga qurbon qilingan narsalarni yeyishga ta'lim berib, yo'ldan ozdiradi. Men unga o'z zinosidan tavba qilishi uchun fursat berdim, ammo u tavba qilmadi. Vahiy 2:20, 21.

Izabel tomonidan ifodalangan to'rtinchi jamoatga berilgan "vaqt" ayni paytda bir "fursat" hamdir.

Ilyos biz kabi ehtirolarga moyil bo'lgan bir inson edi; va u yomg'ir yog'masin deb astoydil ibodat qiladi; va uch yil-u olti oy davomida yer yuziga yomg'ir yog'madi. Yoqub 5:17.

Qirq ikki oy ming ikki yuz oltmish kun bilan bir xil ekanini sharhlar ekan, Opa Uayt bu davrni Masih tilga olgan “o’sha kunlar” deb ta’riflaydi.

Bu yerda tilga olingan davrlar — “qirq ikki oy” va “bir ming ikki yuz oltmish kun” — bir xil bo’lib, ikkalasi ham Masih jamoati Rim tomonidan zulm ko’rishi lozim bo’lgan vaqtni ifodalaydi. Papalik ustunligining 1260 yili milodiy 538-yilda boshlangan va shuning uchun 1798-yilda nihoyasiga yetishi kerak edi. O’sha vaqtda fransuz qo’shini Rimga kirib, papani asir qildi, va u surgunda vafot etdi. Garchi ko’p o’tmay yangi papa saylangan bo’lsa-da, o’shandan buyon papalik iyerarxiyasi avval ega bo’lgan hokimiyatni endi hech qachon amalga oshira olmadi.

“Jamoatning quvg’in qilinishi 1260 yilning butun davri davomida uzluksiz davom etmadi. Xudo O’z xalqiga bo’lgan marhamati ila ularning olovli sinov vaqtini qisqartirdi. Najotkor jamoat boshiga tushadigan «buyuk musibat»ni oldindan aytar ekan, shunday dedi: «Agar o’sha kunlar qisqartirilmaganida, hech bir jonzot najot topmas edi; ammo tanlanganlar sababli o’sha kunlar qisqartirilur.» Matto 24:22. Islohotning ta’siri orqali quvg’in 1798 yildan avval yakuniga yetkazildi.” Buyuk kurash, 266.

Masih va Opa Uayt “o’sha kunlar” iborasini papalik Rimini aniqlab beradigan “vaqt” sifatida ko’rsatadilar. Doniyor o’n birinchi bobning o’ttiz birinchi oyatida papalikning yer yuzidagi taxtga o’tqazilishidan keyin yuz bergan quvg’in haqida so’z yuritganda, u o’sha quvg’in davrini “ko’p kunlar” deb ataydi.

Va uning tomonidan qo’shinlar turib chiqadi, va ular qudratli muqaddas joyni harom qiladilar, va kundalik qurbonlikni to’xtatadilar, va vayron qiluvchi jirkanch narsani o’rnatadilar. Va ahdga qarshi yovuzlik qiluvchilarni u xushomadlar bilan buzadi; lekin o’z Xudosini biladigan xalq qudratli bo’ladi va buyuk ishlar qiladi. Va xalq orasidagi fahmlilar ko’plarga ta’lim beradilar; biroq ular ko’p kunlar qilichdan, olovdan, asirlikdan va talon-torojdan yiqiladilar. Daniel 11:31–33.

Rim unga bog’liq bo’lgan bashoratli vaqt bilan aloqada ochib beriladi; shuning uchun Pavlus gunoh odami “o’z vaqtida” oshkor bo’lishini aytadi. Agar biz uni bilmasak, halok bo’ladigan o’sha vahiyni Rim tasdiqlashi, nima uchun o’sha bashoratli vaqt bunchalik tez-tez va bunchalik ko’p usullar bilan ifodalanganini ko’rsatadi, chunki Xudo “katta ahamiyatga ega bo’lmagan narsalarni takrorlamaydi.” Avvalgi oyatlarda ham bu vaqt davrining oxiri belgilab qo’yilgan.

Xalq orasida aql-idrokli bo’lganlar ko’plarga ta’lim berurlar; ammo ular ko’p kunlar qilichdan, alangadan, asirlikdan va talon-tarojdan yiqilurlar. Endi ular yiqilganlarida, ozgina yordam bilan madad topurlar; lekin ko’plar ularga xushomad bilan qo’shilurlar. Va aql-idrokli bo’lganlarning ba’zilari ularni sinash, poklash va oppoq qilish uchun, hatto oxirzamon vaqtigacha yiqilurlar; chunki bu hali belgilangan vaqt uchundir. Daniel 11:33–35.

“Oxirzamon” “hali belgilangan vaqt uchundir.” Ibroniycha “belgilangan” so’zi “moed” bo’lib, u qat’iy belgilangan vaqt yoki tayinlangan muddat ma’nosini anglatadi. Doniyor kitobida “belgilangan vaqt”ning bashoriy aloqadorligi va ahamiyati uning qanchalik tez-tez tilga olinishi orqali ko’rsatiladi. Laodikeyadagi Adventistlarning juda ozchiligi, agar umuman bo’lsa, 1989

yilning “oxirzamon” bo‘lganini tan oladi, va shu sababli 1989 yil belgilangan vaqt edi. Bu Xudo tomonidan tayinlangan bir vaqt edi; o‘sha paytda U yuz qirq to‘rt minglik harakat uchun bilimni muhrdan chiqarar edi. Shu sababdan, Doniyor kitobi “belgilangan vaqt” “oxirzamon”ning kelishini belgilashiga guvohlik beradi. Doniyor sakkizinchi bobda bu bashoriy ramz bayon etilgan.

Va men Ulay qirg‘oqlari orasidan bir odamning ovozi eshitdim; u chaqirib dedi: “Ey Jabroil, bu odamga vahiy ma’nosini anglatgin.” Shunda u men turgan joyga yaqinlashdi; u kelganida esa men qo‘rqib, yuzim bilan yerga yiqildim. Lekin u menga dedi: “Tushun, ey inson o‘g‘li, chunki bu vahiy oxir zamon uchun bo‘lur.” U men bilan so‘zlayotganida, men yuzim yerga qaratilgan holda qattiq uyquga ketdim; lekin u menga tegib, meni tik turg‘izdi. Va dedi: “Mana, g‘azabning oxirgi pallasida nima bo‘lishini senga bilduraman; chunki belgilangan vaqtda oxir bo‘lur.” Doniyor 8:16–19.

O‘n birinchi bobdagi kabi, ushbu oyatlardagi “oxir zamoni” iborasidagi “oxir” so‘zi “belgilangan” deb tarjima qilingan so‘zdan boshqa bir ivritcha so‘zdir. Oxir zamoni belgilangan vaqtda boshlanadigan bir davrni ifodalaydi. “Belgilangan vaqt” (moed) — tayinlangan bir vaqtdir, oxir zamoni esa (ivritcha “gets” so‘zi) belgilangan vaqtda boshlanadigan bir muddatdir. Aynan shu “vaqt” Rimni ochib beradi va o‘sha “vaqt” shu qadar muhimki, o‘sha muddatning oxiri ham, shu vaqtning oxiridan keyin keladigan davr ham bir necha guvohlar orqali tasvirlanadi. Doniyor kitobining o‘n birinchi bobi yigirma to‘rtinchi oyatida butparast Rim dunyo ustidan bir “vaqt” davomida hukmronlik qilishi ko‘rsatilgan.

Ramziy “vaqt” uch yuz oltmish yildir, chunki Muqaddas Kitob yilida uch yuz oltmish kun bor. Butparast Rim bir “vaqt” hukmronlik qildi, papalik Rim esa “bir vaqt, vaqlar va yarim vaqt” davomida hukm surdi. Zamonaviy Rim ramziy “soat”, ya’ni ramziy “qirq ikki oy” davomida hukmronlik qiladi. 1844 yildan keyin bashoratli vaqt yo‘q, shuning uchun “soat” va “qirq ikki oy” yaqin orada chiqadigan Yakshanba qonunidan insoniyat sinov muddatining yopilishigacha bo‘lgan davrdir. Ammo butparast Rim miloddan avvalgi 31 yildagi Aktiy jangidan boshlab, Konstantin imperiya poytaxtini 330 yilda Konstantinopolga ko‘chirgungacha oliy hukmronlik qildi. Biz bilamizki, quyidagi oyatlar butparast Rim haqida so‘zlamogda, chunki Masih xochga mixlanganida “buzib tashlanadigan” “ahdning shahzodasi” sifatida tasvirlangan. O‘sha paytda hukmronlik qilgan kuch butparast Rim edi, shuning uchun endi ko‘rib chiqadigan oyatlar butparast Rimni aniqlab beradi.

Uning o‘rniga pastkash bir kishi turadi; unga shohlikning sharafiga berilmaydi; ammo u tinchlik bilan kirib kelib, xushomadlar orqali shohlikni qo‘lga kiritadi. Va toshqin qo‘shinlari uning oldida yuvilib ketadi va tor-mor qilinadi; ha, ahdning shahzodasi ham. U bilan ahd tuzilgandan keyin esa u makkorona ish ko‘radi; chunki u ko‘tarilib chiqadi va oz sonli xalq bilan kuchayadi. U viloyatning eng serhosil joylariga ham tinchlik bilan kiradi; va u ota-bobolari qilmagan ishni qiladi; o‘lja, talon-toroj va boyliklarni ular orasida sochadi; ha, bir muddatgacha qal‘alarga qarshi o‘z hiylalarini oldindan tuzadi. Doniyor 11:21–24.

Oyatlarning so‘nggi iborasidagi “qarshi” so‘zi aslida “dan” ma’nosini anglatadi, va oyat shuni aytmoqdaki, butparast Rim o‘zining tayanch qal‘asidan (Rim shahri) uch yuz oltmish yil davomida hukmronlik qiladi (uning niyatlarini oldindan bildiradi).

“24-OYAT. U viloyatning eng serhosil joylariga ham osoyishtalik bilan kiradi; va u na otalari, na ota-bobolari qilmagan ishni qiladi; o‘ljani, talon-torajni va boyliklarni ular orasida sohib yuboradi; ha, u qal’alarga qarshi o‘z rejalari va hiylalarini tuzadi, ammo bu faqat bir muddatgacha bo‘ladi.”

“Rimdan avvalgi davrlarda xalqlar qimmatli viloyatlar va serhosil hududlarga odatda urush va istilo orqali egalik qilar edilar. Endi esa Rim otalari ham, otalarining otalari ham qilmagan ishni qilishi, ya’ni bu mulklarni tinch yo‘l bilan qabul qilishi kerak edi. Ilgari mutlaqo eshitilmagan bir odat endi yo‘lga qo‘yildiki, podshohlar o‘z saltanatlarini vasiyat orqali rimliklarga qoldira boshladilar. Rim shu tariqa katta viloyatlarga egalik qildi.”

“Va shu tariqa Rim hukmronligi ostiga kirganlar bundan oz bo‘lmagan foyda ko‘rdilar. Ularga mehribonlik va muloyimlik bilan muomala qilindi. Bu go‘yo o‘lja va talon-toroj ularga taqsimlab berilgandek edi. Ular dushmanlaridan himoya qilindilar va Rim qudrati homiyligi ostida tinchlik hamda osoyishtalikda yashadilar.

“Ushbu oyatning keyingi qismiga nisbatan, episkop Nyuton qal’alarga qarshi emas, balki qal’alardan turib hiylalar oldindan rejalashtirilishini nazarda tutadi. Rimliklar buni yetti tepalikli o‘z shaharlarining qudratli qal’asidan turib qildilar. ‘Hatto bir vaqtgacha’; shubhasiz, bu bashoratli bir vaqt, ya’ni 360 yil. Bu yillar qaysi nuqtadan boshlab hisoblanishi kerak? Ehtimol, keyingi oyatda nazarga keltirilgan voqeadan.”

“25-OYAT. U buyuk bir lashkar bilan janub podshohiga qarshi o‘z qudrati va jasoratini qo‘zg‘atadi; janub podshohi ham nihoyatda katta va qudratli lashkar bilan jangga qo‘zg‘aladi; ammo u dosh bera olmaydi, chunki unga qarshi makr-hiylalar tuzadilar.”

“23 va 24-oyatlar orqali biz yahudiylar bilan rimliklar o‘rtasidagi miloddan avvalgi 161-yildagi ittifoqdan keyingi davrga, Rim umumjahon hukmronligini qo‘lga kiritgan zamonga olib kelinamiz. Endi oldimizdagi oyat janub shohi — Misrga qarshi olib borilgan shiddatli yurishni hamda buyuk va qudratli qo‘shinlar o‘rtasida yuz bergan mashhur jangni ko‘z oldimizga keltiradi. Ana shunday voqealar shu davr atrofida Rim tarixida sodir bo‘lganmi? — Bo‘lgan. Bu urush Misr bilan Rim o‘rtasidagi urush edi; bu jang esa Aksiyum jangi edi. Keling, ushbu to‘qnashuvga olib kelgan sharoitlarni qisqacha ko‘rib chiqaylik.”
Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 271–273.

Quyidagi oyatlarda Daniel tomonidan belgilangan vaqt va oxir yana tilga olinadi.

Va u o‘z qudrati va jasoratini janub shohiga qarshi ulkan lashkar bilan qo‘zg‘atadi; janub shohi ham nihoyatda katta va qudratli lashkar bilan jangga qo‘zg‘atiladi; ammo u bardosh bera olmaydi, chunki unga qarshi hiyla-nayranglar tuziladi. Ha, uning taomidan ulush yeydiganlarning o‘zi uni halok qiladi, uning lashkari esa toshib ketadi; va ko‘plar o‘ldirilgan holda yiqiladilar. Bu ikki shohning ham ko‘ngli yovuzlik qilishga moyil bo‘ladi, va ular bir dasturxon ustida yolg‘on so‘zlaydilar; ammo bu muvaffaqiyat qozonmaydi, chunki oxir hali belgilangan vaqtda bo‘ladi. So‘ng u katta boyliklar bilan o‘z yurtiga qaytadi; uning ko‘ngli muqaddas ahdgaga qarshi bo‘ladi; va u ish ko‘rib, o‘z yurtiga qaytadi. Belgilangan vaqtda u yana qaytib, janub tomonga yuradi; ammo bu avvalgidek ham, keyingidek ham bo‘lmaydi. Doniyor 11:25–29.

Sakkizinchi bobda Jabroil “chazon”, ya’ni ikki ming besh yuz yigirma yil haqidagi vahiy belgilangan vaqtda yakun topishini, shundan so‘ng esa “oxirzamon vaqti” bilan ifodalangan davr boshlanishini ko‘rsatdi. Ushbu parchada belgilangan vaqt butparast Rim dunyo ustidan oliy hukmronlik qilgan uch yuz oltmish yilning nihoyasidir. Bu parchada “oxirzamon vaqti” yo‘q, chunki tarixning o‘sha davri oxirida muhrdan yechilishi lozim bo‘lgan muhrlangan hech narsa yo‘q edi.

Doniyor kitobining sakkizinchi bobida “g‘azabning oxirgi nihoyasi” haqidagi vahiy, ya’ni yigirma uch yuz yil bilan bir vaqtda yakun topgan ikki ming besh yuz yigirma yil, “oxirzamon vaqti” gacha muhrlangan edi; chunki har ikkala vahiy uchun belgilangan vaqt bo‘lgan 1844 yilda uchinchi farishtaning nuri muhrdan yechildi. Doniyor 11:30–36 da esa, 1798 yilda “birinchi g‘azab”ning oxirida, “oxirzamon vaqti” sifatida tasvirlangan bir davr bo‘lishi kerak edi; o‘sha paytda birinchi farishtaning nuri muhrdan yechildi. Shuning uchun butparast Rimning vaqt haqidagi bashoratida oxirzamon vaqti yo‘q edi, balki faqat belgilangan vaqt bor edi, bu esa uch yuz oltmish yil qachon yakun topganini aniqlab berardi; ammo 1798 yildagi belgilangan vaqt ham, 1844 yildagi belgilangan vaqt ham, “oxirzamon vaqti” sifatida tasvirlangan davr ichida tushunilishi lozim bo‘lgan bir xabarni muhrdan yechdi.

Rim o‘zining bashoratli vaqti doirasida bashoratda qanday tasvirlangan bo‘lsa, shunday ochib beriladi. “Vaqt, vaqtlar va vaqtning yarmi”, “qirq ikki oy”, “bir ming ikki yuz oltmish kun” va “uch yarim yil” — bular Papalik Zulmat Asrlari davomida hukmronlik qilgan davrni ifodalovchi turli ramzlarning ayrimlaridir. Milleritlar harakati bilan bir yuz qirq to‘rt mingliklar harakatini bog‘laydigan vaqt davri bir yuz yigirma olti yildir. Bir yuz yigirma olti soni ham bir ming ikki yuz oltmish kunning ramzidir, chunki u o‘sha miqdorning ushridir, ya’ni o‘ndan bir qismidir. 1863-yildagi isyondan 1989-yilda belgilangan vaqtagacha bo‘lgan bir yuz yigirma olti yil, 1989-yilni Xudoning O‘zining oxirgi kun xalqiga tayinlagan uchrashuv vaqti ekanini ko‘rsatadi.

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

“Muqaddas Yozuvlarni qanday tadqiq etishimiz kerak? Ta’limotimizning qoziqlarini birin-ketin qoqib chiqib, so‘ngra barcha Muqaddas Yozuvlarni o‘zimiz oldindan belgilab qo‘ygan qarashlarimizga moslashtirishga urinaylikmi, yoki o‘z g‘oya va qarashlarimizni Muqaddas Yozuvlarga olib borib, nazariyalarimizni har jihatdan haqiqat Muqaddas Yozuvlari bilan o‘lchaylikmi? Muqaddas Kitobni o‘qiydigan, hatto uni o‘rgatadigan ko‘p kishilar ham o‘zlari o‘rgatayotgan yoki o‘rganayotgan qimmatli haqiqatni anglamaydilar. Haqiqat ravshan belgilab berilgan bo‘lsa-da, odamlar adashishlarni qabul qiladilar; agar ular o‘z ta’limotlarini Xudoning kalomiga olib kelib, o‘z fikrlarini to‘g‘ri deb isbotlash uchun Xudoning kalomini o‘z ta’limotlari nuqtayi nazaridan o‘qimasalar, zulmat va ko‘rlikda yurmagan, xatoni avaylab saqlamagan bo‘lur edilar. Ko‘plar Muqaddas Yozuv so‘zlariga o‘z qarashlariga mos ma’no yuklaydilar va Xudoning kalomini noto‘g‘ri talqin qilishlari orqali o‘zlarini yo‘ldan uradilar hamda boshqalarni aldaydilar. Xudoning kalomini o‘rganishga kirishar ekanmiz, buni kamtar qalb bilan qilishimiz kerak. Har qanday xudbinlik, har qanday o‘ziga xoslikka muhabbat bir chetga surilishi lozim. Uzoq vaqt davomida mahkam tutib kelingan qarashlar mutlaqo xatosiz deb hisoblanmasligi kerak. Yahudiylarning uzoq zamonlardan beri qaror topgan an’analaridan

voz kechishni istamaganliklari ularning halokatiga sabab bo'ldi. Ular o'z qarashlarida ham, Muqaddas Yozuvlarga bergan sharhlarida ham hech qanday nuqsonni ko'rmaslikka qat'iy bel bog'lagan edilar; biroq odamlar muayyan qarashlarni qanchalik uzoq vaqt tutib kelgan bo'lmasinlar, agar ular yozilgan Kalom tomonidan ravshan tasdiqlanmasa, ularni rad etish kerak.

“Haqiqatni chin dildan istaydiganlar o'z qarashlarini tekshiruv va tanqid uchun ochib berishga istaksizlik qilmaydilar hamda ularning fikr-mulohazalari va g'oyalari rad etilsa, bundan ranjimaydilar. Qirq yil muqaddam oramizda e'zozlangan ruh ana shunday edi. Biz imonda va ta'limotda bir bo'lishimiz uchun jonimiz iztirobda bir joyga to'planar, ibodat qilar edik; chunki Masih bo'linmaganini bilardik. Har safar bir masala tekshiruv mavzusiga aylantirilardi. Bu tekshiruv kengashlariga tantanavor jiddiyat xos edi. Muqaddas Bitiklar qo'rquv va ehtirom hissi bilan ochilar edi. Ko'pincha ro'za tutardik, toki haqiqatni anglashga yaxshiroq tayyor bo'laylik. Jiddiy ibodatdan so'ng, agar biror nuqta tushunilmagan bo'lsa, u muhokama qilinar, va har biri o'z fikrini erkin bayon etardi; so'ng yana ibodatga bosh egar, Xudo bizga bir fikrda bo'lishni ko'rsatishi uchun, Masih va Ota bir bo'lganidek biz ham bir bo'lishimiz uchun, samimiy iltijolar osmonga ko'tarilardi. Ko'p ko'z yoshlar to'kilgan. Agar bir birodar boshqa bir birodarni, bir parchani o'zi tushungandek tushunmagani uchun fahmi sustlikda ayblab tanbeh bergan bo'lsa, tanbeh eshitgan kishi keyinroq birodarining qo'lidan tutib: ‘Keling, Xudoning Muqaddas Ruhini g'amgin qilmaylik. Iso biz bilan; keling, kamtar va ta'lim olishga tayyor ruhni saqlaylik’, der edi; va murojaat qilingan birodar: ‘Meni kechir, birodar, men senga nohaqlik qildim’, der edi. Shundan keyin biz yana navbatdagi ibodat fursatida bosh egar edik. Biz shu tariqa ko'p soatlar o'tkazardik. Odatda bir safarda to'rt soatdan ortiq birga o'rganmas edik, biroq ba'zan butun tun Muqaddas Bitiklarni tantanavor tekshirishda o'tar edi, toki o'z davrimiz uchun haqiqatni tushunaylik. Ba'zi hollarda Xudoning Ruhi mening ustimga kelardi, va mushkul qismlar Xudo belgilagan yo'l orqali ravshan bo'lardi, shunda mukammal hamjihatlik yuzaga kelardi. Barchamiz bir fikrda va bir Ruhda edik.”

“Muqaddas Yozuvlar biror kishining fikrlariga moslashtirilishi uchun buzib talqin qilinmasligi yo'lida biz nihoyatda astoydil intildik. Biz o'zaro farqlarimizni imkon qadar arziyas darajaga tushirishga harakat qildik; buning uchun ahamiyati ikkinchi darajali bo'lgan, ular xususida turli fikrlar mavjud bo'lgan masalalar ustida to'xtalib o'tirmadik. Ammo har bir jonning yukini birodarlar orasida shunday bir holatni yuzaga keltirish tashkil etar ediki, u Masihning O'z shogirdlari O'zi va Ota bir bo'lganlaridek bir bo'lsinlar, degan ibodatiga javob beradigan bo'lsin. Ba'zan birodarlardan biri yoki ikkitasi taqdim etilgan qarashga qaysarlik bilan qarshi turar va yurakning tabiiy his-tuyg'ulariga ko'ra ish tutar edi; lekin bu moyillik namoyon bo'lganda, biz tekshiruvlarimizni to'xtatar va yig'ilishimizni qoldirar edik, toki har bir kishi ibodatda Xudoga borish, boshqalar bilan suhbat qilmasdan ixtilof nuqtasini o'rganish va osmondan nur so'rash imkoniga ega bo'lsin. Biz do'stona ifodalar bilan xayrlashar, imkon qadar tezroq yana uchrashib, keyingi tadqiqotni davom ettirish uchun kelishar edik. Ba'zan Xudoning qudrati bizning ustimizga yaqqol tarzda tushar edi, va ravshan nur haqiqatning nuqtalarini ochib berganda, biz birgalikda yig'lar va quvonar edik. Biz Isoni sevar edik; biz bir-birimizni sevar edik.”

“O‘sha kunlarda Xudo biz uchun ish ko‘rdi, va haqiqat jonlarimiz uchun qadrli edi. Bugun bizning birligimiz shunday bir xususiyatga ega bo‘lishi zarurki, u sinov imtihoniga bardosh bera olsun. Biz bu yerda Ustozning maktabidamiz, toki yuqoridagi maktab uchun tarbiyalangan bo‘laylik. Biz hafsalasi pir bo‘lishni Masihga xos tarzda ko‘tarishni o‘rganishimiz kerak, va bu orqali o‘rgatiladigan saboq biz uchun juda katta ahamiyatga ega bo‘ladi.

“Biz o‘rganishimiz kerak bo‘lgan saboqlar juda ko‘p, va unutishimiz kerak bo‘lganlari ham juda, juda ko‘p. Faqat Xudo va osmongina xatosizdir. O‘zlari e‘zozlab kelgan qarashdan hech qachon voz kechishga to‘g‘ri kelmaydi, fikrini o‘zgartirishga hech qachon sabab bo‘lmaydi, deb o‘ylaydiganlar hafsalasi pir bo‘ladi. Biz o‘z g‘oya va fikrlarimizga qat’iy o‘jarlik bilan yopishib olgan ekanmiz, Masih ibodat qilgan birlikka ega bo‘la olmaymiz.” Review and Herald, 1892-yil 26-iyul.